

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

Din cauza sărbătorilor Paștelui, numărul viitor al *Dreptului* va eși Duminecă 5 Aprilie.

S U M A R .

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secf. III*: Societatea anonimă de oglinzi d'Auvelais cu Societatea anonimă internațională de transport din București— *Observație* de d-l D. Alexandresco.

Curtea de apel din București, secf. I: Iosefina C. Stoicescu și N. San-Marin cu G. San-Marin.

Tribunalul Iași, secțiunea III: Gh. Diaconescu, ca tutor, cu Eufrosina Luchian.— *Observație* de S. R.

Tribunalul județului Brăila: S. I. Lachmanovici cu V. Mendl. *Observație*.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Observație*.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIUNEA III

Audiența dela 2 Februarie 1909

Președinta d-lui G. P. Petrescu, președinte

Societatea anonimă de oglinzi d'Auvelais cu Societatea anonimă internațională de transport din București

MANDAT TACIT.— ADMITEREA ACESTUI MANDAT ATĂT ÎN PRIVINȚA ACCEPTĂRII CĂT ȘI A CONFERIRII LUI.— ART. 1533 CODUL CIVIL.— ART. 394 CODUL COMERCIAL.

MĂNDAT.— ÎNTINDEREA MANDATULUI.— CHESTIE DE FAPT.— SUVERANA APECIERE A INSTANȚELOR DE FOND.

1° După art. 1533 din codul civil, mandatul poate fi nu numai expres, dar și tacit, atât în privința acceptării cât și conferirii lui. Mandatul tacit poate să rezulte din fapte sau acte cari îl dovedesc într'un mod neîndoelnic.

2° Aprecierea întinderii unui atare mandat este o chestie de fapt, lăsată la suverana apreciere a instanțelor de fond.

No 25. — Respins, ca nefondat, recursul făcut de Societatea anonimă de oglinzi d'Auvelais, contra deciziei Curții de apel din București, secf. I, No. 29 din 1907, dată în proces cu Societatea anonimă internațională de transport din București.

S'au ascultat: d-l avocat Sipsomo, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat M. Valerian, în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivelor I și II de casare:

I. «Violarea art. 388 și 483 codul comercial. Societatea de oglinzi din Auvelais, fiind proprietara necontestată a oglinzilor încredințate societății de transport, vânzarea acestor oglinzi nu putea fi făcută în mod valabil pentru satisfacerea oricărei creanțe, decât după ratificarea formală a sumelor datorite și a vânzării proprietarilor.

«Or, nici o înștiințare n'a fost făcută de către pretinsa creditoare societății de transport la sediul social al proprietarei societatea de oglinzi, care nu avea nici reședința în altă localitate, nici domiciliul ales.

II. «Exces de putere, denaturare vădită a relației juridice dintre părți. Curtea neținând seamă de contestațiunea făcută de Societatea de oglinzi, care susține că notificarea adresată lui M. Galanter din București, nu putea echivala cu notificarea făcută proprietarului, nesocotește principiul că mandatul nu poate fi întins peste limitele exprese ale conținutului său special, și deducând din actele și scrisorile intervenite între societatea de oglinzi și Galanter, că acesta din urmă eră reprezentantul celei dintâi, pe când din aceste acte chiar rezultă categoric că eră numai procuratorul său pentru unele operațiuni, comite un exces de putere».

Având în vedere că, din decizia supusă recursului, rezultă că intimata societate anonimă de transport din București, având de primit mai multe sume de bani dela recurenta societate anonimă de oglinzi d'Auvelais, pentru transportul unor oglinzi sosite în țară, a notificat lui Martin Galanter, ca reprezentant al societății de oglinzi, sumele ce i se datorau, încunoștiințându-l că, în caz de neplată, va proceda la vânzarea oglinzilor;

Având în vedere că Martin Galanter, făcând contestație în contra vânzării oglinzilor și tribunalul respingându-i-o, dânsul a făcut apel la Curtea de apel, înaintea căreia a cerut a se anulă menționata notificare, care trebuia să fie făcută direct societății de oglinzi la sediul ei în Belgia, întrucât dânsul n'ar fi reprezentantul acelei societăți, ci procurator cu titlu limitativ ;

Considerând că, după art. 1533 codul civil, mandatul putând fi expres sau tacit, atât pentru acceptarea cât și pentru conferirea lui, el poate rezulta din acte sau fapte, care-l indică în mod neîndoios ;

Considerând că, în specie, Curtea de apel, întemeindu-se pe corespondența urmată între societățile litigante, cât și pe însuș interogatorul lui Martin Galanter, constată în fapt că dânsul eră reprezentantul în țară al societății de oglinzi, având, printre alte drepturi, și pe acela de a achită costul transportului oglinzilor ;

Considerând că, fiind vorba de aprecierea întinderii unui mandat, aceasta este o chestiune de fapt de atributul suveran al instanțelor de fond, și față de constatarea ce a făcut, cu drept cuvânt Curtea de fond a decis că bine s'a adresat lui Martin Galanter notificarea de plată, care făcea obiectul contestațiunii ;

Că, astfel fiind, Curtea de apel n'a comis nici un exces de putere, nici a violat textele de lege arătate în motivele de casare invocate de recurent.

Asupra motivului III de casare :

«Omisiune esențială, nemotivare.

«Prin opozițiunea noastră, susținem că, în orice caz, chiar dacă notificarea vânzării ar fi fost bine adresată lui Galanter, vânzarea trebuia să cadă, de oorece creanța societății de transport, pe baza căreia se ceruse vânzarea, nu există. Curtea omite de a se pronunța asupra acestui mijloc esențial de apărare și nu motivează întru nimic această nețineră în seamă».

Considerând că, din deciziunea Curței de apel, se constată că acest motiv, deși arătat în petițiunea de apel, el însă n'a fost discutat oral, și prin urmare nu poate să fie propus și dezvoltat pentru prima oară înaintea acestei Inalte Curți ;

Considerând că, astfel fiind, și acest al treilea motiv este nefondat.

Pentru aceste motive, respinge.

Observație. — Este necontestat că mandatul poate fi nu numai expres, dar și tacit. Aceasta rezultă, la noi, atât din art. 394 codul comercial, cât și din art. 1533 codul civil. Acest din urmă text nu face, de altminterlea, decât a reproduce art. 1738 din codul italian, care reproduce și el, la rândul lui, principiile dreptului roman. Iată, în adevăr, cum se exprimă textul suscitât din codul italian :

„Il mandato può essere espresso o tacito. Anche l'ac-

cettazione può essere tacita, e risultare dall' esecuzione che vi ha dato il mandatario“ 1).

Punând față în față textul nostru cu acel italian, vedem că ambele texte sunt identice, pe când textul corespunzător francez se exprimă cu totul altfel.

Așa dar, discuțiunea care s'a ivit în Franța asupra mandatului tacit (vezi Pand. fr., v^o *Mandat*, 243 urm.), nu mai este cu putință la noi, unde atât conferirea cât și acceptarea mandatului pot fi tacite 2).

Odată mandatul tacit admis, chestiunea este de a se ști cum se va dovedi acest mandat.

Se decide, în genere, că proba mandatului tacit se poate face nu numai prin martori, dar și prin diferite fapte sau prezumpțiuni cari să-l indice în mod neîndoelnic și neechivoc, și aceasta chiar în caz când valoarea lui ar trece peste suma de 150 lei 3).

Această soluțiune este, după părerea noastră, inadmisibilă. În adevăr, mandatul, fie expres, fie tacit, este un contract care nu se formează decât prin concursul voinței părților, și acest concurs nu poate fi dovedit, conform dreptului comun, decât printr'un act scris, sau prin martori și presupții, atunci numai când există un început de probă scrisă, conform art. 1191 și 1197. Art. 1191 este, în adevăr, absolut și nu admite alte derogări decât acele anume statornicite de lege 4).

1) Vezi asupra acestui text, Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, IX, 68 urm. ; p. 111 (ed. din 1907) ; Pacifici-Mazzoni, *Instituzioni di diritto civile italiano*, V, 231, p. 342 urm. (ed. 3-a, 1887).

2) Vezi deciziile citate în tom. V al Coment. noastre, p. 318, nota 3, la care trebuie să adăugăm C. București și Craiova, *Dreptul* No. 64 din 1901 și No. 32 din 1908 ; Cas. rom. *Dreptul* No. 80 din 1906 ; *Cr. judiciar* No. 66 din acelaș an și Bulet. 1906, pag. 1478. Cpr. Judecăt. ocol. I Craiova, *Cr. judiciar* No. 78 din 1906 (cu nota d-lui D. G. Stoenescu). Mandatul tacit este, în genere, admis și în Franța, în baza principiilor generale, cari voesc ca consimțământul să poată fi manifestat și în mod tacit, după cum dispune anume art. 1154 din codul Calimah (art. 863 C. austriac), Vezi numeroasele autorități citate în t. V al Coment. noastre, p. 319, 320, *ad notam*. Singurii autori cari se pronunță în sens contrar sunt Toulhier și Proudhon.

3) Vezi în acest sens, Cas. rom. Bulet. s. 1, 1872 p. 105 și 111 ; Bulet. s. 1, 1892, p. 889 ; Bulet. s. II, 1892, p. 1052 ; Bulet. 1906, p. 1478 ; *Cr. judiciar* No. 66 din 1906 și *Dreptul* No. 80 din acelaș an (cu observ. noastră în sens contrar) ; C. București, *Dreptul* No. 18 din 1891 și No. 74 din 1902 ; C. Craiova și Trib. Ilfov, *Dreptul* No. 32 și 64 din 1908 ; Trib. Dolj, *Pagini juridice*, No. 35 din 1908, etc. Vezi în acelaș sens, Labbé, Sirey, 76. 1. 401 ; Baudry et Wahl, *Mandat*, 504, etc.

4) Vezi în acest din urmă sens, C. Iași, București și Trib. Ilfov, *Dreptul* No. 61 din 1896 și *Cr. judiciar* No. 28 din acelaș an ; *Dreptul* No. 64 din 1908, p. 523 și 528, precum și deciziile străine

Rămâne însă bine înțeles că această soluție nu va fi admisă decât în materie civilă, căci în materie comercială, mandatul poate în toate cazurile fi stabilit cu martori și prezumțiuni (art. 46 codul comercial) ⁵⁾.

În privința cheltuelilor casnice și ale gospodăriei, precum și pentru întreținerea sau îmbrăcăminte ei, femeia măritată este presupusă a avea mandat tacit dela bărbatul său ⁶⁾, însă aceasta sub condițiune ca cheltuelile făcute de dânsa să nu fie excesive.

«Obligation de la femme, zice prezidentul Lamoignon, faite sans l'autorisation du mari... de victuailles et provisions ordinaires de la maison, pour marchandises de drap, linge et autres effets servant à l'usage nécessaire et ordinaire, est valable» ⁷⁾.

Acest mandat nu există între concubini. Astfel, femeia nemăritată, care trăește în concubinaj cu un terțiu, nu este presupusă a avea mandat dela acest terțiu pentru cheltuelile casnice și ale gospodăriei ⁸⁾.

Iași.

D. ALEXANDRESCO

citare în *Dreptul* No. 80 din 1906, p. 639, nota 4, la care trebuie să adăogăm Cas. fr. Sirey, 1902, 1. 488; Planiol, II, 2242 (ed. 4-a); T. Hue, XII, 16; Guillouard, *Mandat*, 63; Troplong, *Idem*, 142, 143; P. Pont, *Petits contrats*, I, 873; Laurent, XXVII, 454 urm., etc.

⁵⁾ Cpr. Troplong, *Mandat*, 142.

⁶⁾ Vezi C. București și Craiova, *Dreptul* No. 85 din 1845 și No. 36 din 1889; *Dreptul* No. 34 din 1896 și *Cr. Judiciar* No. 62 din 1903 (cu observ. noastră); Trib. Ilfov, *Dreptul* No. 5 din 1889 și *Cr. Judiciar* No. 25 din 1906; Justiția de pace și Trib. Paris, *Pand. Périod.* 1906. 2. 113 și *Cr. Judiciar* No. 8 din 1908. Cpr. Pothier, *Traité de la puissance du mari*, VII, 49; Planiol, II, 2241 (ed. 4-a); *Pand. fr.*, v^o *Mariage*, 5147 urm și *Mandat*, 255 urm.; Baudry et Wahl, *Mandat*, 444; Guillouard, *Mandat*, 49 și *Contrat de mariage*, II, 866; Rodière et Pont, *Contrat de mariage*, II, 792; P. Pont, *Petits contrats*, I, 849; Arntz, III, 652 și IV, 1460; T. Hue, IX, 159 și XII, 13, p. 23, etc.

⁷⁾ Vezi Guillouard, *Contrat de mariage*, II, 865, p. 335.

⁸⁾ Trib. Paris, D. P. 1904. 2. 239; Justiția de pace din Paris, sentință publicată mai la vale, tot în acest număr al *Dreptului*.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 27 Februarie 1909

Președinta d-lui Oscar N. Nicolescu, consilier

Iosefina C. Stoicescu și N. San-Marin cu G. San-Marin

ESȘIRE DIN INDIVIZIUNE.—VÂNZARE PRIN LICITAȚIUNE PUBLICĂ.—ADJUDECATAR.—COMOȘTENITOR.—DACĂ TREBUE SĂ DEPU NĂ PREȚUL.—ART. 551, 552 ȘI 553 PR. CIVILĂ.—ART. 742, 786, 1737 ȘI 1741 CODUL CIVIL.

Cu toate că, după art. 551, 552 și 553 pr. civilă, adjudecatarul definitiv nu devine proprietar al imo-

bilului licitat decât din momentul depunerii prețului, totuș atunci când vânzarea de imobile este ordonată pentru eșire din indiviziune și adjudecatarul definitiv este chiar unul dintre comoștenitori, el este scutit de a mai depune prețul, de oarece, în asemenea caz, adjudecarea nu constituie o vânzare, ci un partagiu, ea fiind o operațiune de împărțeală și având de scop a pune capăt indiviziunii.

No. 66.—Admise apelurile făcute de Iosefina C. Stoicescu și N. San-Marin, contra sentinței tribunalului Ilfov, secțiia de notariat, cu No. 19 din 1909, și respins apelul făcut de G. San-Marin.

S'au ascultat: d-l avocat C. Stoicescu, pentru Iosefina Stoicescu; d-l avocat M. Vlădescu-Olt, pentru N. San-Marin; d-l avocat Th. Iliescu, din partea apelantului G. San-Marin.

Curtea

Având în vedere atât apelul făcut de Iosefina C. Stoicescu și de Nicolae San-Marin, cât și acela făcut de George San-Marin în contra aceleiaș sentințe a tribunalului Ilfov secțiia de notariat No. 19 din 1909;

Având în vedere că aceste apeluri au fost conexate în conformitate cu dispozițiunea art. 101 cod. pr. civile;

Având în vedere că prin sentința apelată, tribunalul a admis contestația făcută de G. San-Marin și, în consecință, a respins cererea făcută de Iosefina G. Stoicescu de a se primi drept preț al adjudecării imobilului din București, str. Mircea-Vodă, 3, porțiunea sa succesorală ce o are în succesiunea defunctului George San-Marin, intrucât prin sentința de admitere în principiu cu No. 405 din 1908, dată asupra cererilor de eșire din indiviziune, i se stabilește în mod cert numai dreptul la a treia parte din menționatul imobil, singurul bun ce a rămas neîmpărțit în această succesiune;

Având în vedere că în contra emiterei ordonanței definitive de adjudecare a imobilului din București, Str. Mircea-Vodă No. 3, George San-Marin face contestațiune pe motiv că adjudecatara, Iosefina C. Stoicescu, nu a depus prețul în conformitate cu legea, violându-se dispozițiunile art. 696 comb. cu art. 689 și 551 pr. civilă, și cauzându-i-se lui prejudiciul de a nu putea profita de dobânda părții sale aferente din preț, și își rezervă dreptul ca, în cazul când adjudecatara nu va depune prețul conform legii, să ceară scoaterea în vânzare a imobilului în contul său;

Având în vedere că din actele presintate și din debaterile urmate, se constată, în fapt, că defunctul G. San-Marin prin testamentul său din 15 Martie 1885 a lăsat pe soția sa, Elena, usufructuară asupra caselor din Str. Mircea-Vodă, 3 și asupra întregului mobilier, bijuterii, cai și trăsuri; că aceasta încetând din viață la 25 Aprilie 1908, pe de o parte, se deschide succesiunea relativă la

averea sa personală inaintea tribunalului Ilfov secția IV, procedându-se la facerea partagiului ; iar pe de altă parte, toți comoștenitorii și anume Iosefina C. Stoicescu, Nicolae San-Marin și George San-Marin, cer, dela tribunalul Ilfov secția I, unde fusese deschisă succesiunea tatălui lor G. San-Marin, eșirea din indiviziune asupra imobilului din Str. Mircea-Vodă No. 3, rămas moștenire dela părintele lor ; că pronunțându-se sentința de eșire din indiviziune cu No 405 din 1908 și constatându-se, în urmă, că acest imobil nu este comod partajabil în natură, tribunalul a dispus scoaterea lui în vânzare prin licitațiune publică ; iar secția de notariat îl adjudecă definitiv prin încheierea cu No. 9233 din 1908, asupra apelantei Iosefina C. Stoicescu, una dintre copartagianți ; că la 15 Ianuarie 1909, adjudecatarul depune la secția de notariat recipisa administrației financiare și a corpului de portărei, și cere a se emite pe numele ei ordonanța definitivă de adjudecare, întrucât dânsa este coproprietară, rămânând ea partea de preț ce ar excede porțiunea succesorală ce i se cuvine, să se determine cu ocaziunea facerii partajului ; că la 19 Ianuarie 1909, G. San-Marin face contestațiunea de față, pentru a nu se liberă ordonanța de adjudecare cerută ; iar la 21 Februarie a. c. Nicolae San-Marin, cel de al doilea copartagian, chiamă în judecată pe fratele său G. San-Marin ca să aducă la masa succesorală întreg mobilierul aflat în casele din str. Mircea-Vodă 3, ce și l-a însușit sau valoarea lui, și a plăti suma de lei 8000 chiria pe două semestre, cât a ocupat singur zisul imobil ;

Considerând că acestea fiind faptele, cestiunea care urmează a fi examinată, în drept, este aceea de a se ști dacă art. 551 și urm. pr. civ. relative la consemnarea prețului adjudecării, sunt aplicabile și în cazul când adjudecatarul este chiar unul dintre coproprietarii imobilului scos în vânzare prin licitațiune publică pentru eșire din indiviziune ;

Considerând că, după dispozițiunile art. 551, 552 și 553 cod. pr. civ., adjudecatarul definitiv nu devine proprietar al imobilului licitat decât din momentul depunerii prețului, și dacă nu depune prețul în termenul prevăzut de lege, se procedează la scoaterea din nou în vânzare în socoteala adjudecatarului, ceea ce nu este decât aplicațiunea condițiunei rezolutorii tacite, prevăzută de art. 1020 codul civil ;

Considerând însă că aceste dispozițiuni nu se aplică la vânzarea de imobile ordonată pentru eșire din indiviziune, când adjudecatarul definitiv este chiar unul dintre comoștenitori, căci, în asemenea caz, adjudecarea nu constituie o vânzare, ci un partagiu, ea fiind o operațiune de împărțea și având de scop a pune capăt indiviziunei ; or, după art. 786 codul civil, care determină efectele partagiului, fiecare coerede este presumpțat că a moștenit singur și imediat toate bunurile cari compun partea sa, sau care i-au căzut prin licitațiune, și că n'a fost nici odată proprietar pe celelalte bunuri ale succesiunei ; iar

după art. 742 codul civil, inegalitatea părților în natură se compensează prin bani ;

Considerând că aceasta se mai învederează atât prin dispozițiunea art. 1737 alin. III codul civil, care acordă coerezilor un privilegiu asupra imobilelor succesiunei pentru garanția împărțelei făcută între ei și a sumelor cu care a rămas dator unul către altul, cât și prin dispozițiunea art. 1741 codul civil, după care privilegiul coeredelui asupra bunurilor cuprinse în fiecare lot sau asupra lucrului pus în licitațiune pentru tot ce are drept a reclama în această calitate, se conservă prin inscripțiunea privilegiului în termen de 60 de zile dela data actului de împărțea sau dela data adjudecării prin licitațiune, ceea ce presupune că adjudecatarul i-a rămas debitor cu o parte din preț cuvenită lui ;

Considerând, dar, că efectul partagiului fiind declarativ, coeredele adjudecatar deține imobilul adjudecatur asupra lui dela defunct, în virtutea dreptului de moștenire, iar nu dela coerezii săi, în virtutea vânzării efectuate, și prin urmare adjudecarea definitivă îi conferă o proprietate necondițională, și nu-l obligă la depunerea prețului și nici nu-l expune la vânzarea în compt, iar comoștenitorii săi n'au decât un drept de creanță pentru porțiunea de preț eșit la licitațiune sau sultă, garantat printr'un privilegiu, care îi autoriză să execute pe adjudecatur pe calea urmăririi imobiliare, în caz de neplată a sultei ;

Considerând că operațiunile de partagiu fiind oarecum indivizibile, că lichidarea trebuind să cuprindă toate elementele active și pasive ale succesiunei de împărțit, și că numai actul de partagiu și sentința de omologare a partagiului determină în mod definitiv sultele de plătit, rezultă că acest sistem al legii este echitabil pentru adjudecatur, neobligându-l să depună un preț pe care poate adeseori, în urma socotelilor definitive ale împărțelei, nu-l mai datorește comoștenitorilor săi, sau este redus la o sultă de mult mai mică valoare ;

Considerând că, deși din combinațiunea art. 696 și 689 cod. pr. civ., s'ar putea deduce la prima vedere că dispozițiunile art. 551 și urm. pr. civilă sunt aplicabile și în materie de vânzare pentru eșire din indiviziune, chiar atunci când adjudecaturul este un coerede, de oare ce legea nu face nici o distincție, totuș o asemenea interpretare trebuie înlăturată, căci altfel ar trebui a se admite, că legiuitorul a voit prin aceste texte de lege să deroage la art. 786 c. c., ori o derogatiune atât de gravă dela un principiu de ordine publică stabilit de codul civil, nu poate să rezulte de cât dintr'o dispozițiune expresă. Din contră, art. 696 pr. civilă nu se ocupă de efectele juridice ale vânzării, ci prescriind că vânzarea obiectelor se va face potrivit cu cele zise pentru vânzarea bunurilor nemșcătoare ale nevârstnicilor, a înțeles a se raporta la formele pregătitoare pentru punerea în vânzare ;

Considerând, în speță, că imobilul succesoral din Str.

Mircea-Vodă No. 3 fiind adjudecat definitiv asupra apelantei Iosefina C. Stoicescu, comoștenitoare a defunctului său părinte G. San-Marin, ea nu este ținută a depune prețul peste proporțiunea ei succesorală, rămânând ca partea de preț ce ar excede această porțiune și care s'ar cuveni celorlalți doi copărtași să se determine cu ocaziunea facerii partagiului și să formeze sulte garantate cu privilegiul coeredelui; că, dar apelanta nefiind obligată de lege a depune prețul adjudecării și achitând taxa de înregistrare și taxa portăreilor după cum rezultă din petițiunea înregistrată la No. 1002 din 1909 a tribunalului Ilfov secția de notariat, este în drept a se cere să se emită pe numele ei ordonanța definitivă de adjudecare relativă la imobilul mai sus menționat;

Că astfel fiind, contestațiunea făcută de George San-Marin este neîntemeiată și în consecință urmează a se admite apelul făcut de Iosefina C. Stoicescu și de Nicolae San-Marin, a se reforma sentința tribunalului și a se dispune să se emită de secția de notariat Ilfov, ordonanța definitivă de adjudecare pe numele apelantei Iosefina C. Stoicescu;

Având în vedere că George San-Marin prin apelul său susține că rău tribunalul admițându-i contestațiunea nu i-a acordat și cheltueli de judecată;

Considerând că din momentul ce contestațiunea ce a făcut în contra emiterii ordonanței de adjudecare nu este întemeiată, după cum se constată din cele ce preced, apelul său devine nefondat și ca atare urmează a fi respins;

Având în vedere și dispozițiunea art. 143 c. pr. civ.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Oscar N. Nicolescu, admite apelurile Iozefinei C. Stoicescu și N. San-Marin, respinge celalt apel.

Semnați: Oscar N. Nicolescu, M. Vidrașcu,
St. Miculescu.

TRIBUNALUL IAȘI, SECȚIUNEA III

Audiența dela 21 Februarie 1909

Președinta d-lui I. Corjescu, președinte

Gh. A. Diaconescu, ca tutor, cu Eufrosina Luchian

INTERDICȚIE. — ACTE FĂCUTE DE INTERZIS ÎNAINTEA PUBLICĂRII HOTĂRÎRII DE INTERDICȚIE. — VALIDITATEA ACESTOR ACTE, DACĂ NU SE DOVEDEȘTE LIPSA DE RAȚIUNE DIN PARTEA ACELUIA CĂRE LE-A FĂCUT. — APLICAREA DREPTULUI COMUN. — ART. 948 CODUL CIVIL. — ELIMINAREA DIN CODUL NOSTRU A ART. 503 CODUL FRANCEZ.

1° Cu privire la soarta actelor făcute de o persoană înainte de a fi interzisă, codul nostru nu stabilește nici o prezumpțiune care să deroage dela dreptul comun, de oarece legiuitorul nostru a eliminat art. 503 din codul francez, după care, dacă cauza interdicției este notoriu cunoscută, ea este presupusă a exista și în momentul facerii actului, sub rezerva însă a probei contrare.

2° Din eliminarea acestui text al codului francez rezultă că, decâteori se atacă un act făcut de o persoană care în urmă a fost interzisă, reclamantul trebuie să dovedească, conform dreptului comun, adică conform art. 948 codul civil, că aceea persoană nu se bucură de uzul rațiunii în momentul facerii acelu act, de oarece prezumpția de continuitate a demenței, care-și are ființă în codul francez (*semel demens, semper talis praesumitur*), nu poate, în lipsa unui text expres de lege, să existe în codul nostru.

Tribunalul

Asupra acțiunii intentată de Gh. A. Diaconescu din Focșani, în calitate de tutor al interzisului Gh. Stoenescu, fost guard de geniu cl. II, contra d-nei Eufrosina Luchian din Iași, str. Albineț No. 34, pentru anularea unui act de vindere-cumpărare, autentificat sub No. 1488 din 1906 August 16 intervenit între Gh. Stoenescu și Eufrosina Luchian;

Având în vedere că reclamantul, în susținerea acțiunii sale, invoacă ca motive de anulare că sus zisul act de vindere-cumpărare, al cărui obiect este două vii din com. Copou, cumpărate dela Stoenescu de Eufrosina Luchian pe preț de 2000 lei, e nul întrucât consimțământul lui Gh. Stoenescu nu e valabil dat, fiind lovit de paralizie generală încă din 1905, și deci nebun, iar pedealtăparte, că Eufrosina Luchian nu a numărat prețul;

Având în vedere că, în fapt, se constată că, în 1905, Stoenescu a avut un început de paralizie generală, așa că în diferite ocaziuni dădea loc la fapte desordonate ce ar fi putut face să se creadă că e nebun;

Că, în 1906, August 16, intervine între el și Eufrosina Luchian un act de vindere-cumpărare prin care Stoenescu declară că vinde d-nei Luchian două vii ale sale pe preț de 2000 lei, act autentificat de tribunalul Iași secția III, sub No. 1488 din 16 August 1906 și prin care el declară că a primit integral prețul;

Că la vre-o câțva timp după facerea actului de vânzare, pe la 20 Septembrie 1906, rudele lui, între care reclamantul, aflând despre aceasta, a cerut punerea lui sub interdicție, ceea ce s'a și făcut la 6 Februarie 1907;

În ce privește primul motiv;

Având în vedere că reclamantul Diaconescu susține că actul de vânzare dintre Stoenescu și Eufrosina Luchian, autentificat de tribunalul Iași, secția III, sub No. 1488 din 16 August 1906, e nul din cauză că defunctul interzis Stoenescu, vânzătorul, eră în stare de demență în momentul când a contractat acel act și deci n'a putut da un consimțământ valabil conform art. 948 c. civil precum și 1294 și urm. cod. civil; că, pentru a proba acest fapt reclamantul a invocat sentința de interdicție a tribunalului Iași, secția, III No. 28 din 6 Februarie 1907 interogatoru⁴

ce i sa luat cu acea ocazie, precum și certificatul d-rului care l'a constatat atunci, din care rezultă că Stoenescu eră lipsit de facultățile sale mintale fiind atins de demență paralytică progresivă ;

Că, în afară de aceste probe, reclamantul a cerut proba testimonială pentru a dovedi același fapt, cum că în momentul facerii actului de vindere-cumpărare, Stoenescu eră nebun, martorii din a căror depoziție se constată că Stoenescu încă din 1905 a fost lovit de un început de paralyzie generală ; că în diferite ocazii dădea loc la fapte dezordonate și anormale pentru un om cu minte ; că aceste fapte dezordonate erau urmate de perioade lungi de liniște în care Stoenescu nu dădea nici un semn de smintire ; că chiar d-rul expert Brăescu declară că paralyzia generală e întreruptă de perioade de luciditate ;

Considerând că toate aceste acte și fapte invocate de reclamant, unele posteriore și altele anterioare actului atacat, nu dovedesc într'un mod peremptoriu că în momentul în care tribunalul Iași secția III, adică în ziua de 16 August 1906, a luat consimțământul părților, Stoenescu eră cu totul lipsit de uzul facultăților sale ;

Având în vedere că, din contră, tribunalul Iași secția III, prin procesul-verbal de autentificare No. 1488 din 16 August 1906, constată că Stoenescu s'a prezentat împreună cu cumpărătoarea și au cerut autentificarea actului ; că li s'au cetit actul din cuvânt în cuvânt, și că părțile au declarat că actul este al lor ; că conține libera lor voință și că este subscris de ei ;

Considerând că, cu toată această constatare a tribunalului, reclamantului îi e permis în mod legal a dovedi că Stoenescu eră în stare de demență și nu și-a dat cont de ceia ce a făcut în acel moment, totuși din constatarea tribunalului reese o presumpție de fapt puternică că Stoenescu când s'a prezentat înaintea tribunalului nu eră în starea pretinsă de reclamant când i s'a luat consimțământul, căci e imposibil de admis ca un magistrat înaintea căruia se prezintă un nebun spre a cere autentificarea, să nu poată înțelege prin întrebările puse lui că nu-i în stare să-și dea un consimțământ valabil, și totuși să acopere aceasta prin autenticitate ; că, de altfel, reclamantul n'a dovedit cu nimic că autenticitatea dată de tribunal ar fi pusă la îndoială, așa că față cu o astfel de constatare, ar trebui să se aducă o probă destul de puternică din care să reiasă cu siguranță că Stoenescu, în momentul autentificării, eră nebun ;

Având în vedere că reclamantul cată a trage această probă din depozitiile unor marturi între cari d-rii lui curanți, cum că starea de smintire a lui Stoenescu eră notoriu cunoscută în Iași încă din anul 1905, deci cu un an înainte de facerea actului de vindere-cumpărare, și de aci presumpția că această stare de nebunie notoriu cunoscută a continuat și în momentul facerii actului atacat ;

Având în vedere că, în ce privește soarta actelor făcute de o persoană înainte de a fi interzisă, codul civil

român nu stabilește nici o presumpție care să deroage la dreptul comun ; că, în această privință, codul nostru a înlăturat art. 503 din codul francez, după care dacă cauza interdicției este notoriu cunoscută se presupune a continua să existe și în momentul facerii actului, sub rezerva probei contrare ;

Că, deci, codul civil român suprimând art. 503 codul civil francez și cu el presumpția de continuitate *semel demens, semper talis praesumitur*, a înțeles a înlătura dintre probele legale cel puțin în această materie, notorietatea publică, de altfel foarte periculoasă din cauza incertitudinii ei ;

Că, așa fiind, reclamantul trebuie să dovedească conform art. 948 și urm. codul civil, că Stoenescu eră nebun în momentul chiar a facerii actului înaintea tribunalului ;

Având în vedere că chiar dacă am admite că boala de care a fost atins Stoenescu, paralyzia generală eră de natură a merge progresând, după cum constată știința medicală, totuși nu se poate presupune că într'un an de zile de când a fost lovit de această boală și până la facerea actului, să fi făcut așa progres în cât să-i fi distrus cu totul voința și discernământul, mai ales că nici nu se poate dovedi cu siguranță în ce moment această boală a început a face progres la Stoenescu ;

Că, așa fiind, actele și faptele lui Stoenescu, fie înainte fie după facerea actului nu se stabilește cu certitudine că în momentul autentificării actului el eră nebun ;

Că această nebunie nerezultând nici din însuși actul de vânzare, acest motiv de anulare cată a fi respins de tribunal ;

În ce privește al II-lea motiv, că nu s'ar fi numărat prețul :

Având în vedere că din actul de vânzare autentic se constată că prețul a fost plătit, iar reclamantul nerăsturnând această presumpție de plată prin nici un fel de dovadă și acest motiv cată a fi repins.

Pentru aceste motive, redactate de d-l jude-supleant, V. C. Bușilă, respinge acțiunea.

Semneți : I. Gorjescu, V. C. Bușilă.

Observațiune. — Soluțiunea consacrată de tribunalul Iași, prin sentința publicată mai sus, este acea admisă de doctrină și de jurisprudență. Astfel, s'a decis, cu drept cuvânt, că, din cauza eliminării din codul nostru a art. 503 al codului francez, actele unei persoane anterioare publicării hotărîrii de interdicție, nu pot fi anulate în dreptul nostru, după cum pot fi anulate în acel francez, atunci când cauza interdicțiunii este de notorietate publică. Vezi în acest sens, Cas. rom., C. București, Trib. Ilfov, etc., decizii citate de d-l D. Alexandresco, tom. III, p. 58, notele 1 și 2 (ed. 2-a). În acelaș sens, Alex. Degré, *Dreptul* No. 35 din 1891 ; Ar. Eustațiu,

Dreptul No. 65 din 1899 și Victor Macri, *Dreptul* No. 64 din 1884, precum și revista *Legea* No. 1 din 15 Decembrie 1908, pg. 5 urm. Această din urmă revistă, care se vede că nu mai apare, reproduce articolul publicat în *Dreptul* de regretatul Victor Macri, încă din anul 1884.

S. R

TRIBUNALUL JUDEȚULUI BRĂILA

Audiența dela 13 Decembrie 1908

Președinta d-lui A. Alexandrescu, președinte

S. I. Lachmanovici cu Victor Mendel

JURĂMÂNT. — CARACTERUL LUI CIVILO-RELIGIOS. — ART 240 PR. CIVILĂ. — DEOSEBIRE DE CODUL FRANCEZ, UNDE JURĂMÂNTUL ARE UN CARACTER PUR CIVIL.

JURĂMÂNT. — PRESTAREA JURĂMÂNTULUI DE CĂTRE UN ATEU SAU LIBER-CUGETĂTOR. — LIPSA VRE-UNEI DISPOZIȚII ÎN LEGEA NOASTRĂ, ÎN ACEASTĂ PRIVINȚĂ.

JURĂMÂNT. — PRESTAREA JURĂMÂNTULUI. — LEGILE NOASTRE ANTERIARE ÎN PRIVINȚA CELOR LIPSII DE EVLAVIE. — CODUL CARAGEA ȘI CODUL CALIMACH.

JURĂMÂNT. — DECLARAȚIE FĂCUTĂ DE UN ATEU PE ONOAREA ȘI CONȘTIINȚĂ SA. — DACĂ ARE EFECTUL UNUI JURĂMÂNT. — SIMPLE INFORMAȚII.

JURĂMÂNT. — PRESTARE ÎNAINTEA UNEI INSTANȚE INFERIOARE FĂRĂ ÎNDEPLINIREA FORMELOR LEGALE. — ANULAREA JURĂMÂNTULUI DE CĂTRE INSTANȚA SUPERIOARĂ.

1° După art. 240 din procedura noastră civilă, jurământul are, în legislația noastră, un caracter civilo-religios, întrucât, la prestarea lui, se invoacă numele lui D-zeu; pe când în legea franceză și în cea belgiană, jurământul are un caracter pur civil, de oarece formalitatea jurământului consistă în a zice pur și simplu «jur», fără a se mai invoca numele lui Dumnezeu.

2° Jurământul presupune, la noi, o religie oarecare, indiferent de orice natură ar fi; de unde rezultă că legea noastră nu cuprinde nici o dispoziție în privința acelor cari se zic ateii sau liberi-cugetători, și ateu sau liber-cugetător nu poate fi decât acela care nu se mulțumește a afirma, ci dovedește într'un mod oarecare lipsa lui de credință în Dumnezeu.

3° După codul Caragea, celor știuți că aveau puțină evlavie către cele Dumnezești, nici li se deferea jurământul, nici li se dădea credință dacă jurau; iar după codul Calimach, nu erau primiți a jură decât acei cari aduceau un certificat dela preot că și-au îndeplinit datoriile lor religioase.

4° Declarația făcută de un ateu pe onoarea și pe conștiința sa, nu poate fi considerată ca un ju-

rământ, ci numai ca o simplă informație, întrucât nu se poate admite prestarea unui jurământ într'o formă neprevăzută și neadmisă de lege.

5° Jurământul prestat înaintea unei instanțe inferioare poate fi anulat de instanța superioară, decâteori acest jurământ n'a fost prestat în conformitate cu legea.

Tribunalul,

Asupra chestiunii ridicată din oficiu, dacă odată un jurământ propus și prestat înaintea primei instanțe, mai poate fi anulat în apel pentru motivul că nu ar fi fost prestat în conformitate cu legea.

Considerând că, după dispozițiunile art. 240 pr. civilă, jurământul are în legislațiunea noastră un caracter civilo-religios, întrucât, la prestarea lui, se invoacă și numele lui Dumnezeu;

Că, conform acestei dispozițiuni, legiuitorul, prin art. 241 pr. civilă, prevede că jurământul se va putea modifica de judecată, potrivit religiei părții;

Că, prin urmare, toate aceste dispozițiuni ale legii prevăd numai cazurile când o parte profesază o religie, indiferent de ce natură ar fi ea, destul numai să aibă o religie; or, o religie presupune credința în existența unei ființe superioare și nevăzute, care în diferitele religii și sub diferite numiri, constituie creațiunea numită Dumnezeu;

Că, însă, pentru cazul când o parte declară că este ateu sau liber-cugetător, adică nu crede în divinitate, legea nu prevede nici o dispozițiune;

Că, într'un astfel de caz, de sigur că nu este locul de a se impune unui ateu aceste formule de jurământ, care au la baza lor tocmai credința în divinitate, credință ce nu o are un ateu;

Dar, pentru ca o persoană să poată fi în adevăr scutită de jurământ, sau în caz de refuz de a-l presta, să nu i se aplice consecințele legii civile, trebuie să fie bine stabilită că dânsa nu profesază nici o religie, ci din contră, că este ateu, și această dovadă trebuie să o facă partea care susține că este ateu, și proba se poate face, fie prin scrieri de ale acelei persoane, fie prin dovedirea unor acțiuni a acelei persoane, din care ar rezultă lipsa lui de credință în Dumnezeire.

Impiedicarea de a jură a celor lipsiți de credință eră prevăzută și în vechile noastre legiuiri.

În adevăr, în codicele Caragea, partea VI, cap. II, art. 46, se găsește următoarea dispozițiune: «Celor știuți că au puțină evlavie către cele Dumnezești, nici li se provalisesc (deferă) jurământ, nici li se dă credință dacă vor jură».

În Moldova, de asemenea, nimeni nu eră primit de a jură, dacă nu aveă calitățile cuvenite, adică dacă nu aveă un certificat dela preotul respectiv, că și-a îndeplinit regula datoriilor sale religioase.

De aceea, în toate aceste împrejurări, declarațiunei fă-

cute de un ateu nu trebuie să i se dea tăria și efectele unui jurământ, ci numai a unei simple informațiuni, înțocmai ca la mărturiile copiilor și a celor condamnați la degradarea civică (Bonnier, *Procéd. civ.*, t. I, No. 421, pag. 527).

La noi, nu se poate admite teoria franceză a lui Laurent, după care un ateu ar putea jură pe onoare și conștiință și să fie crezut pe simpla lui afirmațiune, fără vre-o formalitate, întrucât atât la Belgieni cât și la Francezi, jurământul are un caracter numai civil, și formalitatea jurământului este «Jur» fără a se mai adăoga; «înaintea lui Dumnezeu», astfel că cuvântul jur nu implică în sine afirmațiunea sau credința în Dumnezeu (E. Garsonnet, *Procéd. civ.*, t. II, § 325, text și nota 17, 18 și 19).

Astfel, refuzul unui ateu de a jură în Franța conform formulei obicinuite: «Jur», se poate considera ca un refuz de a jură, care să-i atragă consecințele prevăzute de art. 1361 codul civil francez (art. 1211 codul civil român);

Că, în speță, judecătorul de ocol, prin cartea de judecată apelată, pentru a admite pârâtului Victor Mendl jurământul pe onoare și conștiință, s'a întemeiat numai pe declarațiunea pârâtului că ar fi ateu, fără de a fi dovedit aceasta cu ceva;

Că, chiar dacă acest lucru ar fi fost dovedit, totuși judecătorul nu-i putea admite să presteze un jurământ pe o formulă neprevăzută și neadmisă de lege;

Că, dacă dânsul totuși a prestat jurământul, declarațiunii sale făcută sub prestare de jurământ nu i se putea da efectul unei transacțiuni, care să ducă la respingerea acțiunii reclamantului, ci cel mult i se putea da efectul unei simple informațiuni sau a unei declarațiuni la fel cu cea făcută prin interogatoriul ce i se luase dejă;

Că, a admite că o persoană poate fi dispensată de a jură pe formula prevăzută de lege, pe simpla declarațiune a ei că nu crede în divinitate, ar fi de a încuraja fraudă, căci orice persoană de rea credință și pe care conștiința ei nu ar lăsa-o să jure nedrept, pentru a nu jură, nu are decât să declare că este ateu, și atunci situațiunea i-ar deveni extrem de favorabilă;

Că, astfel, jurământul prestat de Victor Mendl, în astfel de condițiuni, înaintea judelei de ocol, fără de a fi făcut mai întâiu dovada că este ateu sau liber-cugetător, este nul și ca atare trebuie anulat, fără de a mai fi nevoie ca apelantul reclamant să facă el dovada cu martori că pârâtul profesază religiunea mozaică, dovadă ce i-a fost admisă de tribunal prin jurnalul No. 4282 din 1908, și asupra admiterii cărei dovezi tribunalul urmează a reveni, pentru considerentele mai sus arătate;

Că, în ce privește cestiunea de a se ști dacă un jurământ prestat înaintea unei instanțe inferioare, poate fi anulat de o instanță superioară pentru motivul că nu ar fi fost prestat în conformitate cu legea, această cestiune credem că nu trebuie să sufere nici o îndoială;

În adevăr, pentru ca un jurământ să poată produce efectele unei transacțiuni, evident că trebuie să fi fost prestat în conformitate cu legea, căci numai un astfel de jurământ poate lega părțile;

Că, din moment ce el este făcut cu călcarea legii, este nul și ca atare nu poate avea efectele unui jurământ făcut cu formele legiuite. Astfel, instanța superioară are căderea de a examina legalitatea unui astfel de jurământ și a-l anula dacă el este făcut cu călcarea legii;

Că, deci, din toate aceste puncte de vedere jurământul prestat de Victor Mendl înaintea judecătoriei de ocol este nul, și ca atare trebuie anulat;

Pentru aceste motive, redactate de de d-l judecător de ședință L. R. Opreanu, admite incidentul.

Semnați: A. Alexandrescu, L. R. Opreanu.

Observație. — Vezi asupra chestiunii judecate de tribunal, în privința jurământului unui ateu sau a unui liber-cugetător, D. Alexandresco, tom. VII, p. 350, text și note.

JURISPRUDENȚA STRAINA

JUSTIȚIA DE PACE DIN PARIS

17 Ianuarie 1908

MANDAT TACIT.— CONCUBINI.— NEPRESUPUNEREA UNUI ATARE MANDAT ÎNTRE CONCUBINI.

Prezumția mandatului tacit, pentru cheltuelile casnice, nu se aplică femeii nemăritate, chiar dacă s'ar prezentă ca măritată, care trăește în concubinaj cu un terțiu.

În consecință, acela care împrumutând cu bani pe o atare femeie, a primit dela ea haine aparținând concubinului ei, fără a cere dovedirea unui mandat în această privință, trebuie să fie condamnat a restitui aceste haine în natură, sau valoarea lor.

(Din D. P. 1908. 5. p. 22).

Observație. — Vezi în privința punctului judecat prin prezenta sentință, observația d-lui D. Alexandresco, *in fine*, care însoțește decizia mai sus publicată a Curței de casație, cu privire la mandatul tacit.

BIBLIOGRAFIE

GRIGORE V. MANIU.— **Explicațiuni teoretice și practice asupra Codului de comerț Român**, Volumul III, coprinzând legile privitoare la persoana comerciantului și noțiuni relative la fondul comercial. — Tipogr. Gutenberg, Joseph Göbl, București, 1908.

Prețul 12 lei.